

Pedagogisch werkplan

PESTHUISLAAN 77 | 1054 RJ AMSTERDAM | T. 020-6169383 | INFO@WILLEMIENTJE.COM

Voorwoord

In ons pedagogisch beleid komt tot uitdrukking hoe wij met kinderen omgaan en waarom wij dat zo doen. Dit beleidsstuk is te vinden op www.willemientje.com en ligt ter inzage op het kindcentrum. In dit pedagogisch werkplan geven wij aan hoe we ons beleid praktisch uitvoeren. Ook dit document staat op onze website en is op de locatie in te zien.

In dit werkplan beschrijven wij hoe we werken aan de vier opvoeddoelen die beschreven staan in de Wet Kinderopvang, namelijk: de emotionele veiligheid, het bijdragen aan de ontwikkeling van persoonlijke competenties, het bijdragen aan de ontwikkeling van sociale competenties en de overdracht van waarden en normen.

Dit document is vooral bedoeld voor pedagogisch medewerkers, maar geeft ook ouders goed inzicht in ons pedagogisch handelen. Het eerder genoemde pedagogisch beleid kan gebruikt worden om de achtergrond van bepaalde afspraken of werkwijzen beter te leren kennen.

Door kritisch te blijven kijken naar ons pedagogisch handelen werken we constant aan het verbeteren van de kwaliteit. Willemientje blijft volop in ontwikkeling en dit document is daarop geen uitzondering. Wanneer we het nodig achten passen we het aan. Het document wordt in elk geval jaarlijks opnieuw bekeken en waar nodig aangepast. Hierover geldt uiteraard het adviesrecht van onze oudercommissie.

Alle protocollen waarnaar wordt verwezen in dit werkplan liggen ter inzage op de locatie en kunnen op verzoek altijd worden ingezien door medewerkers en andere belangstellenden.

Voor de leesbaarheid hebben we gekozen voor bepaalde woorden of termen. Daar waar wij spreken over ouders worden ook verzorgers bedoeld. Als we hij/hem/ zijn gebruiken bedoelen we ook zij/haar/haar en die/hen/hun. Een pedagogisch medewerker wordt bij ons 'juffie' genoemd en omdat Stichting Kindcentrum Willemientje zo'n mond vol is schrijven we Willemientje of kindcentrum als we het over de stichting hebben.

Inhoud

Voorwoord	2
1. Algemeen	4
1.1 Willemientje in het kort	4
1.2 Capaciteit	4
1.3 Team	4
1.4 Openingstijden	5
2. Pedagogisch handelen	6
2.1 Opvoeddoelen	6
3. Dagindeling	12
3.1 Zonnetjes en Vlinders	12
3.2 Regenboog	18
4. Niet dagelijks	21
4.1 Wennen	21
4.2 Wennen op de volgende groep	22
4.3 Uitstapjes	23
4.4 Feesten en trakteren	24
4.5 Afscheid nemen van Willemientje	24
4.6 Overdracht basisschool en bso	24
5. Volgen van het kind	25

1. Algemeen

1.1 Willemientje in het kort

In 1985 werd samen met ouders en het wijkcentrum kinderdagverblijf Willemientje gestart. In de loop der jaren werd Willemientje meermaals overgenomen door kinderopvangorganisaties. Sinds maart 2015 is het weer in handen van ouders. Zij vormen het bestuur van Stichting Kindcentrum Willemientje.

1.2 Capaciteit

Willemientje vangt dagelijks maximaal 38 kinderen op en heeft drie groepen met een horizontale structuur.

Naam groep	Leeftijd	Maximale groepsgrootte
Zonnetjes	3 tot 36 maanden	9
Vlinders	3 tot 36 maanden	13
Regenboog	24 tot 48 maanden	16

1.3 Team

1.3.1 Pedagogisch medewerkers

Elke groep beschikt over vaste en vertrouwde pedagogische medewerkers. Bij afwezigheid door vakantie en/ of verzuim worden zij zoveel mogelijk vervangen door collega's of aan de stichting verbonden invallers. Bij hoge uitzondering maken we gebruik van een uitzendbureau. Alle medewerkers, inclusief invalkrachten, beschikken over een erkend diploma voor het werken in de kinderopvang en een verklaring omtrent gedrag (VOG).

1.3.2 Pedagogisch coach

Willemientje beschikt 24 uur per week over een pedagogisch coach. Zij ondersteunt kinderen, ouders en medewerkers en zorgt voor de inhoudelijke invulling van het activiteiten aanbod. Daarnaast is zij aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling.

1.3.3 Directie en bestuur

De directeur heeft de dagelijkse leiding over het kindcentrum en wordt bijgestaan door een bestuur dat bestaat uit ouders van kinderen die bij Willemientje komen of kwamen.

1.3.4 Beroepskrachten in opleiding

Wij bieden beroepskrachten in opleiding graag de mogelijkheid om beroepservaring op te doen. De stagiaires worden begeleid door een ervaren pedagogisch medewerker en werken volgens een vast rooster op een vaste groep.

1.3.5 Huishoudelijk medewerker en schoonmaak

We worden dagelijks ondersteund door een huishoudelijk medewerker. Zij zet o.a. de lunch klaar, zorgt voor schoon wasgoed en doet licht schoonmaakwerk.

Het gehele pand wordt na sluitingstijd schoongemaakt. De huishoudelijk medewerker(s) en schoonmaker(s) zijn in bezit van een verklaring omtrent gedrag (VOG).

1.3.6 Ondersteuning van andere volwassene/ achterwacht

Wij plannen de dag zo dat er geen medewerkers alleen in het pand zijn gedurende openingstijden. Mocht dit door een calamiteit toch gebeuren dan kunnen wij medewerkers en/ of ouders inschakelen die dichtbij onze locatie wonen. Een lijst hangt op kantoor. De achterwacht voor het kindcentrum is de directeur. Zij is bereikbaar via 06-28237883. Er is ook tijdens haar afwezigheid een achterwacht die, indien nodig, binnen 15 minuten op het kindcentrum aanwezig kan zijn.

1.3.7 Niet groepsgebonden uren

De medewerkers bij Willemientje hebben de zorg voor de kinderen als belangrijkste taak, maar ook andere zaken vallen binnen het takenpakket van de pedagogisch medewerker.

In de CAO is bepaald dat er per jaar 50 uur per fte aan niet groepsgebonden uren ingezet moeten worden. Voor Willemientje komt dat neer op 475 uur per jaar en 40 uur per maand.

Bij Willemientje vallen de volgende taken onder de niet groepsgebonden uren:

- Formeel werkoverleg;
- Schrijven observatieverslagen kinderen;
- Oudergesprekken (intake, jaarlijks oudergesprek, bij zorgen)
- Voorbereiden activiteiten;
- Voortgangsgesprekken met medewerkers in opleiding;
- Overdracht tussen mentoren bij overgaan naar volgende groep;
- Administratie bij overgaan naar volgende groep.

Niet groepsgebonden uren vallen in principe binnen de werktijden van de medewerkers. Bij Willemientje regelen we vervanging voor bovengenoemde activiteiten. Als dat door tekort aan medewerkers niet kan dan krijgt de medewerker plus-uren. We registreren de NGU in Bitcare. Zo houden we zicht op de ingezette uren en kunnen we indien nodig aantonen hoe we omgaan met de NGU.

1.4 Openingstijden

Willemientje is 51 weken per jaar geopend. Ons kinderdagverblijf is op werkdagen geopend van 8.00 uur tot 18.30 uur. We zijn gesloten op officiële feestdagen en tussen kerst en oud en nieuw. Op 5 en 24 december sluiten wij om 17.00 uur (indien dit op een doordeweekse dag valt).

2. Pedagogisch handelen

2.1 Opvoeddoelen

In het algemene pedagogisch beleid van Stichting kindcentrum Willemientje worden de vier opvoeddoelen uit de wet Kinderopvang uitgebreid beschreven.

Het pedagogisch beleid is te vinden op www.willemientje.com en ligt ter inzage op kantoor.

Hieronder herhalen wij de doelen kort en geven we aan hoe we op Willemientje middels onze interactievaardigheden werken aan deze opvoeddoelen.

2.1.1 Opvoeddoel 1: Het bieden van voldoende emotionele veiligheid aan het kind

Een kind moet zich veilig voelen om zich te kunnen ontwikkelen. Een vaste groepsruimte, vaste medewerkers en een vast dagritme dragen hieraan bij.

Concreet handelen:

Sensitieve responsiviteit
<i>Wat doe je?</i>
Ik volg het initiatief van het kind tijdens de interactie die ik met ze heb
Ik maak contact met alle kinderen van mijn groep door ze aan te kijken
Ik geef kinderen een veilig gevoel door ze aan te raken wanneer zij daar behoefte aan hebben (knuffelen, op schoot)
Ik heb aandacht voor de signalen van alle kinderen
Ik laat merken dat ik de signalen van kinderen zie of hoor
Ik reageer op het juiste moment op de signalen van de kinderen
Ik help kinderen bij het uiten en verwoorden van hun gevoelens
Ik ga door op de inhoud van wat het kind zegt
<i>Wat zeg je?</i>
Ik noem kinderen bij de naam
Ik verwoord de gevoelens van de kinderen
Ik verwoord wat het kind ervaart of bedoelt
Ik stel de kinderen op hun gemak (bijvoorbeeld met complimenten)
Ik vraag naar de gevoelens en gedachten van kinderen
Ik verwoord mijn eigen gevoelens
Ik benoem dat ik het fijn vind om de kinderen te zien
<i>Hoe zeg je het?</i>
Ik spreek op een vriendelijke toon
Ik laat merken dat ik luister (verbaal en non-verbaal)
Ik gebruik 'kleine' woorden zoals: <i>maar, toch, even,...</i>
Ik gebruik vriendelijke zinsconstructies (zullen we samen...?, wil je soms...?)
Ik spreek met en niet tegen de kinderen
Ik maak oogcontact tijdens het spreken

Praten en uitleggen
<i>Wat doe je?</i>
Ik benut zoveel mogelijk situaties om in gesprek te gaan met kinderen ('kansen grijpen')
Ik moedig kinderen aan om zelf te praten
Ik ga door op wat kinderen zeggen
Ik lees interactief voor
Ik sluit aan bij het taalniveau van verschillende kinderen
Kinderen die het aankunnen zet ik aan tot hoger niveau taalgebruik (redeneren, vergelijken)
<i>Wat zeg je?</i>
Ik voer gesprekjes met kinderen (dialogoog)
Ik benoem wat ik zie en doe
Ik benoem wat kinderen zien en doen
Ik verwoord gedachten en gevoelens van kinderen
Ik vul aan wat kinderen zeggen met extra informatie
<i>Hoe zeg je het?</i>
Ik herhaal wat het kind zegt in de correcte bewoording
Ik vul uitingen van kinderen aan met extra inhoudswoorden
Ik praat mét en niet tegen kinderen
Ik maak correcte en gevarieerde zinnen
Ik stel verschillende soorten vragen (open uitnodigend, niet alleen gesloten vragen)
Ik varieer met woorden door bijvoorbeeld synoniemen te gebruiken
Ik noem het kind bij de naam
Ik maak oogcontact tijdens het spreken

2.1.2 Opvoeddoel 2: Het bieden van voldoende mogelijkheden voor de kinderen om persoonlijke competenties te ontwikkelen

Onder persoonlijke competenties verstaan wij bijv. zelfstandigheid, zelfredzaamheid en zelfvertrouwen, maar ook de vaardigheden op het gebied van taal, cognitie, motoriek, sociaal emotioneel en creatie.

Concreet handelen:

Respect voor autonomie
<i>Wat doe je?</i>
Ik stimuleer kinderen om zoveel mogelijk zelf te doen
Ik ben geduldig en volg het tempo van het kind
Ik waardeer de ideeën en oplossingen van kinderen
Ik laat kinderen dingen op hun eigen manier doen
Ik laat kinderen zelf ontdekken
Ik waardeer alle kinderen om wie zij zijn
Ik bied kinderen de gelegenheid om zelf te kiezen
Ik stimuleer kinderen om zelf plannen te maken en deze uit te voeren
<i>Wat zeg je?</i>
Ik verwoord gevoelens en gedachten van kinderen, los van mijn eigen perspectief
Ik laat de kinderen merken dat ik ze ken door individuele kenmerken te benoemen (thuisituatie, voorkeuren)
Ik benoem de talenten van kinderen
Ik vraag kinderen mee te denken over plannen, oplossingen, activiteiten
Ik ga met kinderen in gesprek over een situatie (activiteiten, probleem, wens)
Ik maak contact en benoem wat ik ga doen voordat ik een kind aanraak
<i>Hoe zeg je het?</i>
Ik praat met en niet tegen de kinderen
Ik laat merken dat ik luister
Ik noem het kind bij de naam
Ik maak oogcontact tijdens het spreken

Ontwikkelingsstimulering
<i>Wat doe je?</i>
Ik benut spel voor de stimulering van de ontwikkeling van kinderen
Ik benut de inrichting van de ruimte om de kinderen iets nieuws te laten ontdekken
Ik kies voor spelmaterialen waarmee ik focus kan aanbrengen in de activiteiten van kinderen
Ik speel mee tijdens rollen- en fantasiespel om verdieping aan te brengen in het spel
Ik maak gebruik van kansen die zich voordoen tijdens routines en verzorgingsmomenten om ongepland aan ontwikkeling bij te dragen
Ik zorg voor stimulering op de gebieden: taal, rekenen, sociale en emotionele ontwikkeling en zintuiglijke waarneming en motoriek
Ik daag de kinderen uit om problemen op te lossen
Ik lees interactief voor in kleine groepjes
<i>Wat zeg je?</i>
Ik vraag kinderen naar hun eigen oplossing voor een probleem
Ik vraag me hardop dingen af (hoe zou het kunnen dat..?)
Ik bied een rijk taalaanbod (benoemen, uitleggen, voorbeelden geven, woorden uitleggen)
Ik stel prikkelende vragen (open vragen, ontdekvragen, vragen met 'hoe', 'wat', 'waarom', 'zou het kunnen dat...?' 'wat zou er gebeuren als?')
Ik doe prikkelende beweringen (jouw laarzen passen mij vast ook wel)
<i>Hoe zeg je het?</i>
Ik geef adequate feedback (helpen verwoorden, aanvullen, herhalen, doorvragen)
Ik spreek correct en verstaanbaar
Ik spreek gevarieerd (verschillende soorten zinnen, vragen, woorden)
Ik noem het kind bij de naam
Ik maak oogcontact tijdens het spreken

2.1.3 Opvoeddoel 3: Het bieden van voldoende mogelijkheden voor kinderen voor het ontwikkelen van sociale competenties

Een groep is bij uitstek de plaats om andere kinderen te leren kennen, om te leren omgaan met elkaar en samen plezier te hebben. Op de groep begeleiden de pedagogisch medewerkers kinderen in het zich inleven in de ander en natuurlijk spelen verdraagzaamheid en acceptatie hierbij een grote rol. Daar waar mogelijk zijn de pedagogisch medewerkers erop gericht dat kinderen goed met elkaar om leren gaan waardoor zij groeien in hun weerbaarheid en in hun samenspel.

Concreet handelen:

Begeleiden van interacties
<i>Wat doe je?</i>
Ik merk interacties tussen kinderen op
Ik reageer positief op (spontaan) positief contact tussen kinderen
Ik creëer situaties waarin kinderen samen spelen, delen, elkaar helpen of samen een plan maken
Ik begeleid conflicten met het doel kinderen zelf weer op weg te helpen
<i>Wat zeg je?</i>
Ik benoem positieve interacties tussen kinderen
Ik benoem samenwerking tussen kinderen (goede afspraken gemaakt)
Ik verwoord (gevolgen van) gedrag, gevoelens en gedachten van kinderen
Bij ruzie bespreek ik met kinderen wat er gebeurde en zoek samen met hen naar een oplossing
Ik benoem gedrag en gevolgen van gedrag (positief en negatief)
Ik bescherm beurten van kinderen en speel beurten door
Ik stimuleer gesprekjes tussen kinderen (kinderen praten niet alleen met mij)
<i>Hoe zeg je het?</i>
Ik praat met en niet tegen de kinderen
Ik spreek kinderen persoonlijk aan
Ik noem het kind bij de naam
Ik maak oogcontact tijdens het spreken

2.1.4 Opvoeddoel 4: Het overdragen van waarden en normen

Wij hebben een aantal waarden en normen bepaald die aansluiten bij de Nederlandse samenleving en die de kinderen houvast geven. Bijv. alsjeblieft en dankjewel zeggen, een hand geven, luisteren naar elkaar, elkaar helpen, opruimen, aardig zijn voor elkaar en geen fysiek geweld gebruiken. Ook hebben wij een standpunt ingenomen over een aantal normgevoelige onderwerpen zoals over seksualiteit, intimiteit, taalgebruik, voeding en gebruik van media- en communicatiemiddelen. Deze standpunten zijn te vinden in ons pedagogisch beleid.

Concreet handelen:

Structureren en grenzen stellen
<i>Wat doe je?</i>
Ik bied structuur door een vast en herkenbaar dagritme te hanteren
Ik maak duidelijk wat de bedoeling is van een activiteit
Ik heb extra aandacht voor het bieden van structuur aan nieuwe kinderen
Ik hanteer grenzen tijdig (voordat het mis gaat)
Ik pas rituelen en routines toe op de groep
Ik zie er op toe dat de regels en afspraken nageleefd worden
<i>Wat zeg je?</i>
Ik bespreek met de kinderen wat we gaan doen en wanneer
Ik benoem wat de regels en afspraken zijn die gelden op de groep (bijvoorbeeld tijdens de kring of bij het naar buiten gaan)
Ik leg uit waarom de regels en afspraken er zijn
Ik benoem gewenst gedrag
Ik benoem de volgorde van de activiteiten (wat gaan we eerst doen en wat daarna)
<i>Hoe zeg je het?</i>
Ik spreek gestructureerd door de woorden 'eerst, dan, daarna' te gebruiken
Ik gebruik een positieve toon (zoals waardering wanneer een kind de regels goed naleeft)
Ik leg verbanden uit met woorden zoals: 'daarom, omdat, als...dan...'
Ik spreek duidelijk en verstaanbaar
Ik controleer of de boodschap overkomt
Ik noem het kind bij de naam
Ik maak oogcontact tijdens het spreken

3. Dagindeling

3.1 Zonnetjes en Vlinders

3.1.1 Dagritme

Bij de jongste baby's wordt zoveel mogelijk het ritme van thuis aangehouden.

De emotionele veiligheid van de kinderen staat op elk moment van de dag voorop.

08:00 uur	Kussens klaarleggen, speelgoed neerzetten op de groep/ tafel en in de box. Schrijf de namen van de kinderen die die dag aanwezig zijn op het bord. Voeg de informatie die ouders hebben doorgegeven tijdens de overdracht (ook in Bitcare) toe aan het bord: tijd van wakker worden, tijd van laatste voeding en eventuele bijzonderheden. Controleer of de bedjes klaar zijn voor gebruik. De kinderen die zelf aan tafel klimmen mogen zonder pm-er aan tafel spelen; de pm-er houdt toezicht door een plaats te kiezen die uitzicht geeft op de gehele groep. Fruithappen maken voor kinderen die rond 09.00/09.30 uur naar bed gaan.
08:00-09.30 uur	Binnenkomst van de kinderen. Ouders mogen de groep op en wij nemen de baby's aan. Als dat niet mogelijk is dan bied je de ouder een mogelijkheid dichtbij (bijvoorbeeld de wipper). Kinderen die kunnen lopen komen lopend met een ouder de groep op.
08:30 uur	Alvast fruithapjes aan de jongste baby's geven.
09:00-09.30 uur	De jongste kinderen worden verschoond, uitgekleeft en worden met een slaapzakje aan naar bed gebracht. Elk kind slaapt in een vast bed. Tijdens het inslapen zijn wij regelmatig in de slaapkamer, daarna checken wij om de 15 minuten (ook als het druk is). Als een kindje wakker wordt/huilt, dan gaan wij even kijken, proberen wij of een speentje geven helpt, als het niet meer lukt dan halen wij het kind uit bed en kleden het weer aan.
09.20 uur	Opruimen met de kinderen; ondersteund door opruimied.
09:30 uur	De kinderen die wakker zijn gaan aan tafel. We zingen het goedemorgenliedje en lezen een boekje voor. Daarna eten ze fruit en drinken water of thee.
10:00-10:30 uur	Bespreken/bekijken wie er moe is, wie laat wakker was. Verschonen, de kinderen die gaan slapen uitkleden en in een slaapzak naar bed brengen. Tijdens het inslapen zijn wij regelmatig in de slaapkamer, daarna checken wij om de 15 minuten (ook als het druk is). Als een kindje wakker wordt/huilt, dan gaan wij even kijken, proberen wij of een speentje geven helpt, als het niet meer lukt dan halen wij het kind uit bed en kleden het weer aan.
10:30-11:30	Tijd voor een op een aandacht voor de kinderen die wakker zijn. Er wordt samen gespeeld, gezongen, muziek gemaakt, gekliederd met verf of water en voorgelezen. Als het weer en de groepssamenstelling het toe laat gaan we buiten spelen. Kleine baby's kunnen daar op een kleed met speelgoed spelen. Grotere kinderen kunnen in de zandbak spelen.

11:00-11:30 uur	<p>De flessen worden klaargemaakt. De lunch wordt opgewarmd door een juffie terwijl de flessenkinderen van een ander juffie een fles krijgen (kan ook aan tafel).</p> <p>Als de lunch is klaar gezet is gaan de kinderen die warm eten (zoveel mogelijk gezamenlijk) aan tafel. Kinderen zitten nooit zonder begeleiding aan tafel. De kinderen krijgen water te drinken uit een open- of tuitbeker bij de lunch. Kinderen boven 12 maanden drinken melk.</p>
12:30-13:00	<p>De kinderen die 1 slaapje doen worden verschoond en in een slaapzak naar bed gebracht. Kinderen die nog een fles krijgen ná de lunch en vóór het slapen, krijgen eerst nog een fles.</p> <p>Tussen 13:00 en 15:00 gaan de juffies om de beurt 30 minuten met pauze.</p>
14:00-15:00	<p>Kinderen die wakker worden, worden uit bed gehaald, verschoond en aangekleed. Zij kunnen vrij spelen of samen met een juffie een rustige activiteit doen.</p>
15:00-16:00	<p>De flessen kinderen krijgen een fles en worden verschoond en naar bed gebracht. De grotere kinderen krijgen yogurt of een crackertje en een tuit- of open beker met water.</p>
16:00-16:45	<p>De flessen en spenen worden uitgekookt.</p>
16.45 of 17.00 uur	<p>Kinderen die moe zijn kunnen eventueel nog voor een laatste slaapje naar bed worden gebracht. De collega met de vroege dienst gaat naar huis als alles klaar is.</p>
17:45 uur	<p>De collega met de tussendienst gaat naar huis.</p>
16.30-18.30 uur	<p>Ouders komen de kinderen ophalen</p>

Indien wij bezig zijn met observeren, schoonmaken of andere taken is er altijd één juffie actief met de kinderen.

3.1.2 Ruimtegebruik

Bij de inrichting is rekening gehouden met het bieden van veiligheid en geborgenheid. Materialen liggen op vaste plekken. De kinderen leren dat speelgoed een vaste plek heeft en leren daardoor helpen met opruimen.

Jonge baby's hebben behoefte aan geborgenheid en die vinden ze op schoot, in de box, spelend op een kleed of voor kortere tijd in een wipstoeltje.

Boxgebruik: de grondbox wordt gebruikt om jonge baby's op een veilige en rustigere plek te laten spelen. Doordat het een grondbox is blijft de baby in contact met de juffies en de andere kinderen.

Wipstoeltje/schommelstoel: Als beide medewerkers aanwezig zijn zit een kind maximaal 15 minuten per keer in een (in hoogte verstelbare) wipstoel/schommelstoel. De wipstoel/schommelstoel dient:

- Als veilige plek wanneer de pm-er haar handen vrij moet hebben;
- Als plek om voor kortere tijd geborgen te liggen;
- Als zitplaats aan tafel of bij het geven van een hapje.

Aan de dagranden kan afgeweken worden van de 15 minuten afspraak.

De grotere baby's hebben bewegingsvrijheid nodig en moeten de ruimte hebben om te rollen en te oefenen met staan en lopen.

Wij wisselen de bezigheden van de kinderen af door ze geregeld op een andere plek neer te leggen of zetten (box, aan tafel, op schoot, met een paar op de grond, etc.). Wij werken ook met kleinere groepjes. Dat zorgt voor rust en geeft de mogelijkheid tot het geven van intensievere aandacht. Bijvoorbeeld: terwijl de jongsten op de mat spelen met het ene juffie, kunnen de grotere kinderen muziek maken, puzzelen of tekenen samen met de een ander juffie.

3.1.3 Eten en drinken

Het voeden van jonge baby's gaat (zo veel mogelijk) volgens het schema dat thuis wordt gehanteerd. Tot 09.30 uur en na 17.00 uur is er één medewerker op de groep. Op dat moment verdeelt de pedagogisch medewerker de aandacht tussen de aanwezige kinderen en de ouders die hun kind komen brengen/ halen. Het ongestoord aanbieden van een fles is dan lastig. Samen met de ouders bespreken we een voedingsschema waarbij we zoveel mogelijk voorkomen dat we op de momenten dat we alleen op de groep zijn een fles moeten aanbieden. Het tijdstip van de eerste voeding thuis in de ochtend, de tijd van ophalen en de tijd die tussen de voedingen zit zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.

Baby's drinken bij ons poedermelk of moedermelk. Borstvoeding nemen ouders voldoende gekoeld of ingevroren (in kleine porties) mee. Wij hebben de volgende soorten flesvoeding in huis: Nutrilon 1, en 2 en Hipp 1 en 2. Als een ouder iets anders wil kan dit overlegd worden met de pedagogisch medewerker. In de eerste 6 maanden krijgt een baby genoeg vocht uit de melkvoeding. Hij heeft geen extra water nodig. Vanaf 6 maanden komen de baby's in een vast voedingspatroon terecht en wordt meer vast voedsel aan het menu toegevoegd. Dit gebeurt altijd in overleg met de ouders en nadat dit thuis goed gaat.

Onderstaande leeftijden zijn een richtlijn:

5/6 maanden

We kunnen starten met een fruithapje als er thuis goed van de lepel gehapt wordt. Fruithapjes bevatten één à twee soorten fruit (vaak een basis van banaan).

9 maanden

We starten met een warm groentehapje als er thuis goed van een lepel wordt gehapt en er enig tempo zit in het eten.

11/12/13 maanden

We stappen over op stukjes fruit als het kindje thuis ook al goed kan stukjes fruit kan eten. We bieden zachte soorten aan als banaan, rijpe peer en sinaasappel. Als een kindje wat later tanden krijgt dan kunnen we de stukjes fruit nog even uitstellen. Vanaf deze leeftijd krijgen de kinderen bij eetmomenten water of lauwe thee (zonder theïne en suiker) aangeboden.

12 maanden

Het gepureerde groentehapje wordt vervangen door een 12mnd+ maaltijd. Deze maaltijd is iets grover van structuur en bestaat uit meerdere smaken. We bieden water of halfvolle melk aan bij deze maaltijd.

14/15 maanden

Als er overdag een fles minder gedronken wordt bieden we in de middag yoghurt aan. We stappen over op crackers als het kindje meer tandjes krijgt en goed op de cracker kan kauwen. De kinderen krijgen de keuze uit twee à drie gezonde belegsoorten.

Tot 1 jaar geven we geen honing i.v.m. een mogelijke bacterie in honing waar jonge kinderen erg ziek van kunnen worden. Ook geven we tot 1 jaar geen pindakaas. Pindakaas bevat goede vetten en voedingsstoffen maar ook veel zout. Bovendien is het erg allergen en kan het dus allergische reacties opwekken.

Een tafelmoment is een vast rustpunt in het dagritme. Het geeft kinderen houvast en zorgt voor de nodige rustmomenten. Het aan tafel gaan wordt altijd aangekondigd; de pedagogisch medewerker laat de kinderen weten dat het bijna tijd is om te stoppen met spelen. Dit wordt een paar keer herhaald. Daarna wordt er samen opgeruimd, handen gewassen. Datzelfde geldt ook voor het stoppen van de maaltijd. Ook dit wordt aangekondigd en een paar keer herhaald. De kinderen weten dan dat het tijd is om af te ronden, het gezicht te wassen met een washandje, plassen, luier verschonen, spelen en/of slapen.

De kinderen mogen beginnen met eten of drinken als het voor hun neus staat; op elkaar wachten met eten is op deze leeftijd nog teveel gevraagd.

Wat je kiest eet je op, dat is doorgaans de regel aan tafel. Maar wat als een kind zijn eten niet opeet of maar deels? Zoek in dat geval samen met het kind naar een oplossing en bedenk je dat het doel is om de kinderen te laten eten, niet om ze aan hun keuze te houden. Soms kan een klein grapje of een spelletje helpen. En soms heeft het kind genoeg en bieden we op een ander moment weer iets te eten aan.

Fruit in de ochtend

Het fruit wordt aan tafel gekozen en voorbereid. Zo leren kinderen de verschillende soorten fruit kennen. We proberen zoveel mogelijk variatie aan te bieden waarbij we ook seizoensfruit aanbieden als aanvulling op de vaste soorten. Ook worden er verschillende 'spelletjes' gespeeld met het fruit: Hoeveel soorten fruit liggen er op tafel? Kijk eens wat een lange slinger je krijgt als je een appel schilt! We zingen soms grappige fruitliedjes en gebruiken de banaan als telefoon. Dreumesen krijgen verschillende soorten fruit in stukjes in een bakje. Wat ze niet lusten hoeven ze niet op te eten.

De pedagogisch medewerkers proberen de kinderen te prikkelen om eens een ander stukje fruit te proeven. De kinderen drinken thee (lauw en zonder theïne) of water.

Warme maaltijd

Wij bieden de kinderen dagelijks een warme maaltijd (vegetarisch) aan rond lunchtijd. Bij de dreumesen stimuleren we de kinderen zoveel mogelijk om zelfstandig te eten en ze voldoende te laten eten. De warme maaltijd wordt verzorgd door Moekes Maaltijd (www.moekesmaaltijd.nl). Tijdens de maaltijd schenken we melk (vanaf 12 maanden) en voor de kinderen die dit niet mogen of lusten, bieden we een alternatief (lactosevrij, thee, water). Na de maaltijd bieden we rauwkost aan.

Yoghurt/ cracker

De dreumesen die dat al kunnen eten een cracker, maiswafel of beschuitje. Lukt dat nog niet zo goed dan eten ze een bakje yoghurt.

Zuivelspread, appelstroop en humus staan bij ons standaard op tafel. Uit het aanbod van gezond beleg maken ze zelf een keuze. We nemen hiervoor de tijd en stimuleren hen het beleg bij de naam te noemen als de spraakontwikkeling het toelaat.

3.1.4 Verschonen

Er zijn vaste verschoonmomenten ingepland. De verschoonmomenten zijn na de eetmomenten en voor en na het slapen gaan en indien nodig tussendoor. Wij controleren de luiers regelmatig. Wij geven bij het verschonen altijd duidelijk aan wat wij gaan doen.

Het verschoonmoment is bij uitstek geschikt om echt een-op-een contact te hebben met een kind. Wij maken hier gebruik van door te praten, een gek stemmetje op te zetten, een lief liedje te zingen of het kind te laten 'helpen' door een luier in de handjes te geven. Met de oudere kinderen kletsen we en volgen we wat het kind te zeggen heeft door je gepaste reactie, vragen en non-verbale uitstraling.

3.1.5 Slapen en rusten

Voldoende slaap en/ of rust zorgt ervoor dat kinderen als ze wakker zijn zich beter kunnen ontwikkelen. Er wordt zoveel mogelijk ingegaan op de individuele behoefte van elk kind. Dit gaat uiteraard in overleg met de ouder(s) en is ten dele afhankelijk van de groepsdynamiek.

Als kinderen huilen bij het inslapen, zullen we dit in overleg met de ouders doen. Veel baby's huilen even voor het slapen gaan om het meegemaakte te verwerken. Deze kinderen zou je storen als je er steeds bij blijft. We gaan in de slaapkamer minimaal om de 5 minuten even bij het huilende kind kijken. De baby's slapen allemaal in een slaapzak in bed.

Buikslapen en inbakeren

In het kinderdagverblijf zullen de baby's nooit op eigen initiatief van de pm-er op de buik worden neergelegd tijdens het slapen. Dit i.v.m. een grotere kans op wiegendood. Wanneer de ouder tijdens de intake aangeeft dat het kindje op de buik mag slapen zullen we eerst de alternatieven en risico's bespreken. Als daarna blijkt dat de ouder toch wil dat de baby op de buik slaapt dan dient de ouder hiervoor een formulier te ondertekenen. Wij volgen hier het protocol veilig slapen. Kinderen kunnen bij ons niet worden ingebakerd. Hierop zijn geen uitzonderingen mogelijk.

De dreumesen kleden zichzelf uit met hulp van de pedagogisch medewerkers. Daarna lezen we voor of lezen ze zelf een boekje met op de achtergrond een rustig muziekje. De dreumesen slapen in hun romper/ ondergoed in een slaapzak of met een dekentje (van Willemientje) en kunnen indien gewenst een (veilige) knuffel en/ of speen mee naar bed nemen. We maken voor elk kind een bedje op met 'eigen' beddengoed; kinderen slapen dus niet in elkaars slaapzak of op het beddengoed van een ander kindje.

Als de kinderen wakker worden, pakken ze hun eigen mandje met kleren en kleden ze zich aan met hulp van de pedagogisch medewerker.

3.1.6 Spelen en activiteiten aanbod

Dagelijks hebben de kinderen een een op een moment met hun mentor (of een ander vast gezicht als de mentor er niet is). Voordat dit moment plaats vindt, geeft de mentor dit even aan zodat de andere juffies hier rekening mee kunnen houden en het moment niet verstoord wordt.

Het een op een moment kan bijvoorbeeld bestaan uit voorlezen, samen spelen, een boekje lezen of een liedje of versje zingen. Het kan ook gebruikt worden als doel voor een activiteit om de ontwikkeling te stimuleren (bijvoorbeeld naar aanleiding van een observatie).

We lezen dagelijks voor en zingen liedjes. De jongsten spelen samen met de pm-er op een zacht kleed. De juffies zitten regelmatig op de grond. Ons hoofddoel is dat de kinderen plezier beleven!

Door te spelen leren kinderen, dat gaat heel natuurlijk. Aan ons de taak om materialen en activiteiten te bieden die passen bij hun interesses en behoeften. Wissel druk spel af met rustig spel, binnen en buiten, zorg voor uitdagend knutselwerk, maar vergeet ook de beweging niet.

Elke dag staat een van de ontwikkelgebieden centraal. Fijne motoriek, grove motoriek, creatief, cognitief, muziek, rekenen, sociaal emotioneel en taal. De medewerker met de vroege dienst bereidt een of meerdere activiteiten voor (bekijk de kalender op de groep of het rooster om te zien welk ontwikkelgebied bij welke dag hoort). Die activiteit is vaak in de ochtend, maar het ontwikkelgebied is ook zichtbaar als rode draad door de dag heen. En voor alles geldt: de activiteit is belangrijker dan het resultaat.

Na het buitenspelen verzamelen de kinderen bij de deur en zingen het volgende liedje:

*Klop het zand van je handen,
Stamp je voeten op de grond,
Klop het zand van je billen,
Buiten spelen is gezond.
1,2,3,4,5,6,7,8,9,10 YEAH!!*

3.1.7 Halen en brengen

In de ochtend - Afscheid nemen van een ouder kan voor een oudere baby soms moeilijk zijn. Doorgaans werkt een duidelijk en kort afscheid het beste, maar ouder, kind en pedagogisch medewerker moeten zich goed voelen bij de manier van afscheid nemen. Wij maken daarover dus afspraken en stellen vragen als wij het gevoel hebben dat het anders zou moeten of kunnen. Wij informeren bij het brengen hoe het weekend of de nacht/ochtend van het kind is geweest en wat en wanneer er voor het laatst gegeten is, voor zover dit nog niet in Bitcare door de ouders aan ons is doorgegeven.

In de middag – Verdriet bij het brengen, maar ook bij het ophalen. Soms hebben kinderen moeite met de overgang. We helpen de kinderen hierbij door de ouder te vragen tijd te nemen voor het afsluiten van de dag. Wij houden er bij de overdracht rekening mee wat er in de wereld van kind en ouder speelt en vertellen iets wat hierbij aansluit. Wij vertellen iets over het slaap- en eetpatroon van de dag. Elk kind is elke dag bijzonder, daarom vertellen wij graag aan de ouders over kleine of grote dingen die ons gedurende de dag zijn opgevallen. Bijvoorbeeld waar een kind van genoten heeft of waarmee of met wie het kind graag speelde.

3.2 Regenboog

3.2.1 Dagritme

Een vaste dagstructuur draagt bij aan de emotionele veiligheid.

08.00 - 09.30 uur	Binnenkomst van de kinderen en vrij spelen.
09.00 uur	Puzzelen of spelletje doen aan tafel.
09.30 uur	Zingen/ lezen/ kleine activiteit aan tafel / fruit eten en water drinken
10.15 uur	Verschoenen en/ of naar toilet
10.30-11.30 uur	Binnen- of buitenspelen
11.45 uur	Zingen/ lezen/ kleine activiteit aan tafel/ warme maaltijd met melk
12.30 uur	Deel van de groep maakt zich klaar voor slapen/ rusten
13:00 uur	Streven is 13:00 uur alle kinderen in bed. De wakkere kindjes doen een 3 plus activiteit en spelen op de groep.
15.00 uur	Kinderen wakker maken, rustig wakker worden, verschoenen, aankleden.
15.45 uur	Zingen/ lezen/ kleine activiteit aan tafel/ cracker eten en water of thee.
16.30-18.30 uur	Binnen- of buitenspelen/ ouders halen de kinderen op.

3.2.2 Ruimtegebruik

Bij de inrichting is rekening gehouden met het bieden van veiligheid en geborgenheid. Materialen liggen op vaste plekken (in de hoeken) bovenop de kasten is het leeg. Kinderen leren dan ook dat speelgoed een vaste plek heeft en leren daardoor helpen met opruimen.

Op de drukste dagen zijn er 16 peuters op de groep. Kies in de ochtend en middag momenten uit (10.30-11.30 uur /16.30 –17:30 uur) om de groep te delen in kleinere groepen. Varieer hierbij met gebruik van tafel, gang, hoeken en buiten. Het werken in kleine groepen geeft rust, zorgt ervoor dat de activiteit soepeler verloopt en op deze manier kun je individuele aandacht geven aan een kind.

3.2.3 Eten en drinken

De eetmomenten zijn een sociaal moment. Na het handen wassen komen de kinderen aan tafel. Er valt tijdens het eten veel te leren en ontdekken. Medewerkers leggen geregeld de regels uit en helpen kinderen zich hieraan te houden. Tijdens de eetmomenten is er veel ruimte voor interactie met de kinderen. Ook wordt er voor de eetmomenten voorgelezen.

Aan het begin van de dag (voor het fruitmoment) bekijken we samen met de kinderen wie er die dag allemaal zijn. Ook benoemen we het als een kindje op zijn vaste dag niet is (doktersbezoek, logeren, ziek, etc.). Ook wordt dan een klusjesman gekozen. De pm-er houdt de ketting in haar hand, loopt rond de tafel en zingt: 'De klusjesman, de klusjesman, heb jij hem al gezien? De klusjesman, de klusjesman, ik tel eerst nog tot tien. 1,2,3,4,5,6,7,8,9 en bij 10 krijgt de klusjesman de ketting om.

De klusjesman helpt de juffies de hele dag met het halen van eten en drinken uit de keuken en het uitdelen van bordjes, bekertjes en eten. Ze krijgen tijdens (het voorbereiden van) de eetmomenten de klusjesmannenketting om en eten van een bijzonder bord en drinken uit een bijzondere beker. Jarige kinderen zijn altijd klusjesman en op gewone dagen kiest de pm-er een kind uit. Er wordt bijgehouden wie er geweest is om iedereen aan de beurt te laten komen.

Fruit – in de ochtend kiezen de peuters een stuk fruit. Als ze eraan toe zijn kunnen ze zelf hun banaan pellen of een appel in geheel met schil eten. Ze mogen dan ook zelf de appel wassen bij de kraan. Voor we gaan eten zingen we een van deze liedjes:

*Appel, peertje en banaan,
Fruit dat moet je eten,
Stop maar lekker in je mond,
Fruit dat is gezond!*

*De plantjes krijgen water,
De visjes krijgen voer.
De kindjes krijgen fruit,
Want dan worden ze sterk en stoer!
Hoe stoer? Zooo stoer!! (de kinderen laten hun spierballen zien)*

Lunch – de peuters eten een warme maaltijd. We stimuleren hen zelf te eten en helpen waar nodig. Knoeien hoort erbij. Voor het eten zingen ze:

*Smakelijk eten, smakelijk drinken.
Hap hap hap, slok slok slok.
Dat zal lekker smaken,
Dat zal lekker smaken,
Eet maar op, drink maar op.
Eet smakelijk allemaal!*

Tussendoortje – in de middag eten de peuters een cracker of beschuitje. Ze mogen zelf kiezen welk beleg ze willen en we nemen de tijd om ze een keuze te laten maken. We zingen dan nogmaals 'Smakelijk eten'.

Op de peutergroep wachten de kinderen op elkaar voor ze beginnen met eten. Met drinken hoeven ze niet te wachten.

Wat je kiest eet je op, dat is doorgaans de regel aan tafel. Maar wat als een kind zijn eten nu niet opeet of maar deels? Zoek in dat geval samen met een kind naar een oplossing en bedenk je dat het doel is om de kinderen te laten eten, niet om ze aan hun keuze te houden. Soms kan een klein grapje of een spelletje helpen, of een klein beetje extra pindakaas op de cracker waar de kaas al vanaf gegeten is. En soms heeft het kind genoeg en bieden we op een ander moment weer iets te eten aan.

3.2.4 Verschoning

Er zijn vaste verschoonmomenten ingepland. De verschoonmomenten zijn na de eetmomenten en voor en na het slapen gaan, tussen 17.30 en 17.45 uur en indien nodig tussendoor. De luiers worden regelmatig gecontroleerd en verschoond. Geef bij het verschonen altijd duidelijk aan wat je gaat doen. De kinderen die zelf naar het toilet kunnen, doen dit natuurlijk naast de verschoonmomenten op eigen verzoek.

Zindelijkheid is een belangrijk thema op de peutergroep. Ieder kind heeft hierin een eigen tempo. Zindelijkheid wordt, in overleg met ouders, gestimuleerd. De kinderen leren ook dat doortrekken en handen wassen erbij hoort. We gebruiken bij Willemientje geen potjes.

Verschonen en aan- en uitkleden is bij uitstek een moment om echt contact te maken met een kind. Maak hier gebruik van en maak een praatje met het kind en volg wat het kind te zeggen heeft door je gepaste reactie, vragen en non-verbale uitstraling. Help het kind door de juiste volgorde aan te leren van aankleden (eerst je hemd of eerst je trui?) Prijs het kind als het gelukt is zelf iets te doen.

3.2.5 Slapen en rusten

Op de peutergroep zijn er slapers en spelers. De spelers doen geen middagdutje meer en de slapers gaan nog wel tussen 13.00 en 15.00 uur (of korter in overleg met ouder) slapen. De jongste peuters slapen in de slaapkamer die grenst aan de dreumesgroep en de oudere peuters slapen in de peuterslaapkamer die grenst aan de gang. Bij de bank kleden de peuters zichzelf uit en worden hierbij, indien nodig, geholpen door een pm-er. Als ze niet zindelijk zijn krijgen ze een schone luier om. We bewaren de kleertjes in een emmertje, dat voorkomt zoeken bij het aankleden en de kinderen hebben zo hun eigen spulletjes om zelf mee aan de slag te gaan.

Voor het slapengaan pakken de kinderen zelf hun knuffel en/ of speen. De kinderen luisteren naar een verhaal of lezen zelf in een boekje op een zacht kussentje met een dekentje. Er staat rustgevende muziek aan. Als ze naar de slaapkamer vertrekken wordt samen het volgende liedje gezongen:

*Kleertjes uit, pyjamaatjes aan, het is weer tijd om naar bed toe te gaan.
En als je dan in je bedje ligt, doe dan maar je oogjes dicht. Slaap lekker allemaal!*

3.2.6 Spelen en activiteiten aanbod

Door te spelen leren kinderen, dat gaat heel natuurlijk. Aan ons de taak om materialen en activiteiten te bieden die passen bij hun interesses en behoeften. Wissel druk spel af met rustig spel, binnen en buiten, zorg voor uitdagend knutselwerk, maar vergeet ook de beweging niet.

Elke dag staat een van de ontwikkelgebieden centraal. Fijne motoriek, grove motoriek, creatief, cognitief, muziek, rekenen, sociaal emotioneel en taal. De medewerker met de vroege dienst bereidt een of meerdere activiteiten voor (bekijk de kalender op de groep of het rooster om te zien welk ontwikkelgebied bij welke dag hoort). Die activiteit is vaak in de ochtend, maar het ontwikkelgebied is ook zichtbaar als rode draad door de dag heen. En voor alles geldt: de activiteit is belangrijker dan het resultaat.

Voor de kinderen van drie jaar is een 3+ programma. Dit houdt in dat er elke dag een activiteit georganiseerd wordt voor kinderen van drie jaar. De groepsleiding is zelf verantwoordelijk voor het aanbod. Elk kind krijgt rond de derde verjaardag een mapje waarin de werkjes bewaard worden.

Na het buitenspelen verzamelen de kinderen bij de deur en zingen het volgende liedje:

*Klop het zand van je handen,
Stamp je voeten op de grond,
Klop het zand van je billen,
Buiten spelen is gezond.
1,2,3,4,5,6,7,8,9,10 YEAH!!*

3.2.7 Halen en brengen

In de ochtend - Afscheid nemen van een ouder kan voor een peuter soms moeilijk zijn of opeens weer worden. Doorgaans werkt een duidelijk en kort afscheid het beste en daarom kiezen we ervoor afscheid te nemen bij de groepsdeur. Informeer bij het brengen hoe het weekend of de nacht/ ochtend van het kind is geweest.

In de middag – Verdriet bij het brengen, maar ook bij het ophalen. Soms hebben kinderen moeite met de overgang. We kunnen de kinderen hierbij helpen door de ouder te vragen tijd te nemen voor het afsluiten van de dag. Zo heeft het kind tijd om nog even iets af te maken of kan het nog iets laten zien aan de ouder. Ouders zijn in de middag dus van harte welkom op de groep. Hou er bij de overdracht rekening mee wat er in de wereld van kind en ouder speelt en vertel iets wat hierbij aansluit. Moeilijke eter? Vertel iets over het eetmoment. Verlegen? Vertel over het gezellige praatje tijdens de 3+ activiteit. Probeer iets kleins te delen dat je die dag is opgevallen aan het kind of vertel met wat of wie het kind die dag graag speelde. De uitdrukking 'geen bijzonderheden' is uit den boze, elk kind is elke dag bijzonder.

4. Niet dagelijks

4.1 Wennen

Het wennen kan alleen voor de ingangsdatum plaatsvinden als we daarmee binnen de voor die groep geldende BKR blijven. Dat betekent dat het wennen meestal pas kan vanaf de startdatum.

Cruciaal is dat elk kind zich (op termijn) veilig voelt en dus besteden we veel aandacht aan het wennen. Op die manier kan niet alleen het individuele kind, maar ook de groep worden voorbereid. Ook moeten wij het kind leren kennen en is het belangrijk om een vertrouwensband op te bouwen met het kind en de ouders.

Baby's - Voor kinderen gaat het wennen gemakkelijker wanneer bepaalde verschillen tussen thuis en het kinderdagverblijf zo klein mogelijk zijn. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat een kind goed uit een fles kan drinken, dat het went aan zelf in slaap te leren vallen en dat het went aan zelf spelen. Een groot deel van de dag heel dicht bij de ouder zijn (in de draagzak of op schoot) is voor kinderen soms heel fijn maar de overgang naar zelfstandig op een kleedje of in een box liggen is erg groot. Uiterlijk twee maanden voor ingang van het contract krijgen de ouders het infoblad 'Goede start bij Willemientje' gemaild. Hierin staat informatie die de ouder(s) helpt zichzelf en het kindje voor te bereiden op de eerste periode bij Willemientje. Ook ontvangen ouders de folder 'Welkom op de Zonnetjes/ Vlinders'; hierin kunnen ze alvast lezen over de dagelijkse gang van zaken op de groep. De belangrijkste informatie voor ouders krijgen zij via de link naar het infoboekje voor ouders dat op onze website staat. Na de twee telefonische gesprekken en het intakegesprek op locatie kan het wennen beginnen.

Eerste wendag: van 10.00 uur tot 12.00 uur. De ouder kan nog even op de groep blijven als hij dat wil. We verwachten dat de ouders goed bereikbaar zijn als ze weggaan. Nu kunnen we kijken hoe het kind op het afscheid en de afwezigheid van de ouder reageert. Als ouders het moeilijk vinden om weg te gaan bespreken we dit. Ouders kunnen altijd bellen naar de groep als ze daar behoefte aan hebben. Bij het ophalen bespreken we uitvoerig hoe het deze eerste keer is gegaan.

Tweede wendag: van 10.00 uur tot 14.00 uur. De ouder blijft even op de groep en gaat dan weg.

Derde wendag: van 10.00 uur tot 16.00 uur. Als we aan het kind merken dat het meer tijd nodig heeft om te wennen dan bespreken we dit met de ouder en nemen we wat langer de tijd om te wennen. Bijvoorbeeld nog 2 keer een korte dag op de dagen dat het kind ingepland staat of op een andere dag nog een dagdeel als de pedagogisch beroepskracht-kindratio (BKR) dat toelaat. Het is belangrijk dat de groep en de pedagogisch medewerkers voor het kind een veilige basis worden zodat het zich vrij kan bewegen en ontplooiën. Deze tijden zijn in overleg met de ouders eventueel aan te passen i.v.m. vaste slaaptijden van de baby.

Dreumesen en peuters - Uiterlijk twee maanden voor ingang van het contract krijgen de ouders de folder 'Welkom op de Zonnetjes/ Vlinders/ Regenboog' gemaild. Hierin staat informatie over de dagelijkse gang van zaken bij Willemientje voor dreumesen en peuters.

De groepsleiding neemt ongeveer een maand voor het ingaan van het contract telefonisch contact op met de ouder(s) om een intakegesprek te plannen en om wenafspraken te maken.

De groepsleiding maakt in overleg met de ouder een wenschema van gemiddeld drie dagen waarbij het kind elke dag iets langer bij Willemientje blijft. Ook bij deze leeftijden geldt dat een kind dat langer nodig heeft om te wennen deze tijd krijgt.

4.2 Wennen op de volgende groep

4.2.1 Informatieoverdracht tussen oude en nieuwe mentor

Kinderen van de Zonnetjes en de Vlinders gaan doorgaans tussen 27 en 31 maanden naar de Regenboog.

Als duidelijk is wanneer een kind over gaat doet de oude mentor van het kind het volgende:

- vult een overgangsformulier in (zie Map 2: Protocollen en Beleid)
- neemt contact op met de nieuwe mentor om in een kort overleg bijzonderheden te bespreken aan de hand van het overgangsformulier en het laatste portret. maakt samen met de nieuwe mentor een wenschema (hoe vaak, hoe lang, welke momenten?)
- draagt bij het overgaan het kinddossier over (inclusief portretten).

Een maand voordat het kind gaat wennen op de nieuwe groep doet de nieuwe mentor het volgende:

- rooster wendagen in voor het kind en geeft dit door aan leidinggevende.
- legt wenafspraken vast op een wenformulier.
- Geeft wenformulier aan ouders als kennismaking

Als het kind bijna over komt zorgt zij voor:

- bakje voor persoonlijke spullen voorzien van naam
- jaszak op de gang, is voorzien van naam en plaatje
- naam en geboortedatum op het bord

4.2.2 Informatieoverdracht met ouder(s)

De pm-er van huidige groep informeert de ouder om bij de mentor van de nieuwe groep het wenformulier op te halen. De nieuwe mentor doet het volgende:

- stelt zich even voor indien ouders de leidster nog niet kennen.
- bespreekt de datum en tijden wennen
- Bespreekt de vaste pm-ers op de groep en welke dagen zij aanwezig zijn.
- geeft de ouder de flyer 'Welkom op de dreumesgroep!' of 'Welkom op de peutergroep!' met daarin de belangrijkste info van de nieuwe groep.

4.2.3 Stap voor stap

Een kind went in stappen. De aanpak kan per kind verschillen, maar altijd geldt dat het wennen goed is voorbereid en dat een van de vaste pm-ers van de huidige groep van het kind daar (deels) bij aanwezig is. Voorafgaand aan het 'echte' wennen worden de kinderen al vertrouwd gemaakt met de nieuwe omgeving. Dreumesen en peuters spelen samen buiten en raken op die manier al spelenderwijs vertrouwd met de nieuwe groepsgenootjes en pedagogisch medewerkers. Jonge dreumesen (nog op de babygroep) gaan onder begeleiding van hun vaste pedagogisch medewerker van de babygroep vast kennismaken met de nieuwe ruimte, de buitenruimte en de medewerkers.

4.2.4 (Pedagogisch) handelen tijdens wenperiode

Het doel van de wenperiode is dat het kind zich veilig voelt in de nieuwe situatie en zich vrij gaat voelen om zich in de groep te voegen, te spelen en zich te ontwikkelen. Naast de tijd die het kind nodig heeft op de groep, is het begeleiden van de nieuwe kinderen van belang.

Concreet betekent dit dat:

- er op een wendag in de ochtend een korte afstemming is tussen de twee groepen,
- het kind wordt voorgesteld in de groep en de andere kinderen die dat kunnen en willen, aan het kind mogen vertellen hoe de dag verloopt, wat de afspraken zijn e.d.
- wij tijdens de wenperiode continu contact houden met het kind. Zo zitten wij naast of dichtbij het kind dat aan het wennen is en zorgen we voor oogcontact en positieve, bemoedigende woorden.
- wij het kind begeleiden tijdens vrij spel. We gaan samen met het kind de ruimte verkennen en laten zien wat het, waar kan doen. Ook gaan wij gericht met hem spelen zodat het kind ziet wat het kan doen en wat de regels zijn.

Bij drukte kan de hulp van Stella en/of Tessa gevraagd worden.

4.3 Uitstapjes

Op Willemientje organiseren we ook uitstapjes. We gaan met mooi weer regelmatig richting het Vondelpark. De kinderen worden dan in de boldekar vervoerd en de oudste kinderen lopen aan de hand van een pedagogisch medewerkster. Met hele zonnige dagen wordt er zelfs gepicknickt. Vaak worden dit soort uitstapjes en wandelingen op de dag zelf bedacht.

Grottere uitstapjes worden van tevoren aangekondigd met een informatiebrief over hoe de dag eruit gaat zien. We hebben dan de hulp van ouders nodig, vanwege de veiligheid van de kinderen. Tijdens uitstapjes hanteren wij het protocol uitstapjes met kinderen.

4.4 Feesten en trakteren

Als kinderen jarig zijn en hun verjaardag willen vieren dan hangen we slingers op bij aanvang van de vroege dienst. Wij vinden dit een belangrijk moment voor het kind en besteden er dan ook veel aandacht aan. De jarige krijgt een mooie muts op en er worden allerlei verjaardagsliedjes gezongen. We letten tijdens de viering op de reactie van het kind en spelen in op deze reactie. De kinderen mogen de jarige een hand en een zoen geven. Er is ook een klein presentje voor de jarige en tot slot mag de jarige uitdelen.

Verjaardagsfeestjes worden doorgaans om 09.30 uur gevierd. Als ouders het leuk vinden kunnen ze natuurlijk hierbij aanwezig zijn. Lukt dit niet, dan zijn de pedagogisch medewerksters altijd bereid om foto's te maken van de jarige met de IPad. De baby's vieren het verjaardagsfeestje wat kleinschaliger. Ook dan worden allerlei verjaardagsliedjes gezongen en wordt er een klein presentje gegeven.

Het Sinterklaasfeest gaat bij het kinderdagverblijf niet ongemerkt voorbij. De gang en de groepen worden twee weken voor het feest versierd en de activiteiten staan in het teken van het feest. Voor of op 5 december brengt een Piet een bezoek aan Willemientje. Deze vrolijke Piet heeft respect voor de kinderen en dringt niet aan op groeten of naar voren komen of het zingen van een liedje. Het bezoek vindt plaats in de peutergroep. Nieuwsgierige dreumesen kunnen aansluiten en kinderen die het niet zo leuk vinden kunnen lekker op de andere groep spelen. Ook is er in die periode pietengym in een zaal op het WG-terrein.

Voor de baby's is rust en regelmaat belangrijk en zij blijven op de eigen groep.

Kerst, het gezellige feest van de lichtjes! Uiteraard staat er op elke groep een kerstboom. Er wordt volop geknutseld, de knutselwerken worden opgehangen of neergezet op de groep, en we zingen samen kerstliedjes. De groepen en de gang zijn helemaal in kerstsfeer. Elk jaar organiseren wij in de week voorafgaand aan Kerst een kerstlunch. Voor de ouders is er de jaarlijkse winterborrel. Daarnaast besteden wij aandacht aan Pasen met een paasontbijt en schenken we aandacht aan eventuele andere (op religie gebaseerde) feesten indien daar behoefte aan is.

Aan het begin van de zomer vieren we een zonnig zomerfeest met alle kinderen, medewerkers en ouders.

4.5 Afscheid nemen van Willemientje

Bij het afscheid nemen van de groep of Willemientje besteden we daar aandacht aan door het afscheid te 'vieren' met de overige kinderen van de groep. We leggen uit waarom een kind weggaat (gaat naar een andere groep, gaat naar school, verhuizing, andere opvang enz.). Bij het verlaten van Willemientje volgt er (als ouders hier behoefte aan hebben) een exit gesprek tussen de ouder en de medewerker van de groep. Afscheidsfeestjes worden doorgaans om 15.45 uur gevierd waarna we om 16.30 uur samen het vertrekkende kindje uitzwaaien bij het raam.

4.6 Overdracht basisschool en bso

Als een kind 3 jaar en 10 maanden is vult de mentor het 'Formulier overdracht basisschool/ bso' in. Daarin geven we informatie over de ontwikkeling van het kind. De inhoud van dit formulier wordt besproken met de ouder(s) en daarna naar de betreffende basisschool/ buitenschoolse opvang gestuurd. Ouders kunnen aangeven dat ze dit liever niet willen; wij laten dit aan de school/ bso weten.

5. Volgen van het kind

De wet schrijft voor dat de ontwikkeling van kinderen op een kinderdagverblijf planmatig wordt gevolgd en geregistreerd. Een kindvolgsysteem (zoals dat op scholen gebruikt wordt) is niet verplicht, maar het is belangrijk dat pedagogisch medewerkers ieder kind 'in beeld' hebben en het volgen in zijn ontwikkeling. Zo kunnen ze aansluiten bij de ontwikkeling van het kind en het stimuleren de volgende stap te zetten.

Eigenlijk zijn pedagogisch medewerkers continue bezig met het volgen van de ontwikkeling van de kinderen, maar twee keer per jaar doen we dat planmatig door het kind te observeren. We doen dat tijdens verschillende momenten van de dag en leggen onze bevindingen (feitelijk en zonder oordeel) vast. We kijken zowel naar de ontwikkeling als naar het welbevinden. Er is een lijst met vragen voor kinderen tot twee jaar en een vragenlijst voor kinderen van twee tot vier jaar.

Welbevinden

Welbevinden staat voor de mate waarin iemand zich lichamelijk, geestelijk en sociaal goed voelt. Welbevinden gaat dus over lekker in je vel zitten, maar ook over lichamelijk gezond zijn en tevreden zijn. Een goed of slecht welbevinden kan van invloed zijn op de mogelijkheden tot ontwikkelen. Om inzicht te krijgen in het welbevinden van het kind kijken we naar het gedrag van het kind op verschillende momenten van de dag. Denk hierbij aan gedrag bij binnenkomst, tijdens het eten, tijdens verzorgmomenten en slapen, bij (vrij) spel binnen en buiten en bij vertrek.

Ontwikkeling

Om de ontwikkeling van het kind in kaart te brengen bekijken we periodiek wat kinderen doen/ kunnen op verschillende gebieden. Het is goed om op te merken dat het om een feitelijke constatering zonder waardeoordeel gaat. Ieder kind ontwikkelt zich op eigen tempo en de observaties worden niet gezien als toets of test. Uiteraard kan het voorkomen dat er iets opvalt in de observaties en dan gaan medewerkers en ouders met elkaar in gesprek. Hieronder geven we enkele voorbeelden.

Ontwikkeld gebied	0-2 jaar	2-4 jaar
Zelfredzaamheid	Doet het mondje open bij het naderen van de lepel.	Kan zich zelfstandig aan-/uitkleden.
Sociaal-emotioneel	Ruimt samen met de pedagogisch medewerker speelgoed op.	Komt voor zichzelf op.
Speel-/werkgedrag	Kijkt onder een doek naar een verstopt speeltje.	Doet actief mee bij groepsactiviteiten.
Taalontwikkeling	Brabbelt bij spel.	Zingt bekende liedjes mee.
Motoriek	Raakt met de handjes de voetjes aan.	Beweegt soepel bij rennen, klimmen, etc.
Rekenontwikkeling	x	Kent namen van basisvormen zoals driehoek, vierkant, cirkel.

Door de wijze van notatie kunnen we aangeven in welke mate een kind de vaardigheid beheerst:

- Kijkpunt nog niet in ontwikkeling/ nee
- Kijkpunt begint zich te ontwikkelen/ in geringe mate
- Kijkpunt is nog in ontwikkeling/ in redelijke mate
- Kijkpunt is (bijna) volledig ontwikkeld/ in hoge mate.

De ingevulde observatieformulieren vormen de basis voor het voeren van de jaarlijkse oudergesprekken (rond de verjaardag van het kind).